

Työllisyyden edistämisen tutkijatyöryhmän raportin ehdotuksista ja suosituksista

Markus Jäntti

Institutet för social forskning
Tukholman yliopisto

Sisältö perustuu Työllisyyden edistämisen tutkijatyöryhmän
raporttiin. Vastuu esityksen sisällöstä esittäjällä.

1. lokakuuta 2021

Taustalla aiemmat katsaukset

- ▶ Juho Alasalmi, Busk Henna, Antti Kauhanen, Taina Leinonen, Svetlana Solovieva, Tarmo Valkonen ja Eira Viikari-Juntura (kesäkuu 2020). *Työpolitiikka ja työllisyysaste: tutkimukseen perustuvia johtopäätöksiä*. fi. Raportti 2020:33. Valtioneuvoston kanslia. URL:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-951-6> (viitattu 10.06.2020)
- ▶ Tuomas Matikka, Jarkko Harju ja Tuomas Kosonen (tammikuu 2016). *Tuloverotuksen vaikutus työn tarjontaan*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja. Valtioneuvoston kanslia. URL:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-210-4>

Valtioneuvoston kanslian julkaisuissa ja VATT:n (ja ETLA:n, PTT:n, PT:n sekä yliopistojen) tutkijoiden tutkimusraporteissa on valtavasti relevanttia materiaalia, jonka voisi luulla informoivan päätöksentekoa ja julkista keskustelua. Näiden puuttuminen keskustelusta ja korvaantuminen muilla, vailla tutkimuksen robustia tukea olevilla esityksillä kertoo ongelmista pääosin päätöksenteossa ja julkisessa keskustelussa.

Kiitos

- ▶ työryhmän jäsenille arvokkaasta työstä raportin eteen
- ▶ työryhmän järjestämässä raporttia ruotineessa seminaarissa raportin eri osa-alueita kommentoineille

Työttömyys/työllisyys

- ▶ *työllisyystavoite*: työttömyys vai ”ei-työllisyys” (työttömät ja työvoiman ulkopuoliset)
- ▶ työttömyyden edistämisen reunaehdot (esim. tulonjakotavoitteet)
- ▶ mikä on sopiva työllisyystavoitteen kohdeväestö?
- ▶ mikä on työllisyystavoitteen sopiva määritelmä?
- ▶ työllisyys on *keino* varsinaisen *päämäärän* eli ihmisten hyvinvoinnin kasvattamiseksi

Suomessa tehty erinomaisia tutkimuskatsauksia, ml. Alasalmi, Henna, A. Kauhanen, Leinonen, Solovieva, Valkonen ja Viikari-Juntura (2020) ja Matikka, Harju ja Kosonen (2016).

Vaikutukset julkistalouteen

- ▶ hyvä toimenpide:
 - ▶ lisää työllisyyttä
 - ▶ ei lisää työvoiman ulkopuolelle siirtymistä
 - ▶ tukee työmarkkinauraa
 - ▶ tukee (tai ei heikennä) julkista taloutta
 - ▶ ei kasvata tulo- ja toimeentuloeroja
- ▶ julkinen talous: ensi vuoden budjetti vai kestävyysvaje?

Evidenssin luonne

- ▶ pitääkö tutkimuksen olla empiiristä?
- ▶ sisäinen validiteetti ("hyvin tehty tutkimus")
- ▶ ulkoinen validiteetti (käytännössä yleistettävyys)
 - ▶ kotimainen, äskettäinen ja aiempi
 - ▶ Ruotsi, muut Pohjoismaat
 - ▶ Pohjois-Eurooppa, Keski-, Etelä- ja Itä-Eurooppa
 - ▶ OECD-maat

”Vaikutukset”

- ▶ vaikutus kohdeväestön työllisyyteen
 - ▶ *kausaalivaikutus vs vuoto*
- ▶ lukitusvaikutus
- ▶ substituutiovaikutus
- ▶ syrjäytysvaikutus

Nettovaikutus poikkeaa usein paljon vaikutuksesta ja kausaalivaikutuksesta.

Työttömyysturva taloustieteen tutkimuksessa

- ▶ työttömyysturva tarjoaa vakuutussuojan riskille, jolta on vaikea suojautua. . .
- ▶ . . . mutta työttömyysturvaan liittyy negatiivisia kannustinvaikutuksia
- ▶ työttömyysturvan keston, tason, määräytymisehtojen yms asettamisessa pitää tasapainoilla hyötyjen ja haittojen välillä

Työryhmän ehdotuksia/suosituksia

- ▶ työttömyysturvaan liittyvät
- ▶ aktiiviseen työvoimapolitiikkaan (ml. proaktiivinen politiikka) liittyvät
- ▶ veroihin ja tulonsiirtoihin (kotihoidon tukeen) liittyvät
- ▶ osatyökykyisiin liittyvät
- ▶ yrittäjyyteen liittyvät
- ▶ maahanmuuttoon

Yksi tärkeä osa-alue, nuoret (ja koulutus), identifioitu tärkeäksi, mutta siitä ei (vielä) esityksiä.

Työryhmän ehdotukset ja suositukset

Busk, Jäntti, Järvensivu, A. Kauhanen, M. Kauhanen, Pesola, Pärnänen, SHEMEIKKA ja Stenholm (2021)

- ▶ työttömyysturva:
 - ▶ työttömyysturvan kesto suhdanneperusteiseksi (lyhyempi nousukaudella)
 - ▶ työssäoloehdon täyttyminen tulorekisteristä
 - ▶ sanktioiden varoitusjärjestelmä
 - ▶ eroraha jakson alkuun (2-3 kk könttäsumma minkä jälkeen normaali turva)
 - ▶ (työttömyyden lisäpäivien poisto)
- ▶ työvoimapalvelut:
 - ▶ (paljon) lisää toimitsijoita työttömiä avustamaan
 - ▶ algoritmien käyttöä työnhaun tukena
 - ▶ muutosturvan kehittämistä
- ▶ verot ja tulonsiirrot:
 - ▶ kotihoidon tuen korvaaminen veronalaisella ja tulovähenteisellä lapsilisän lisäosalla
- ▶ osatyökykyisten, yrittäjyyden ja maahanmuuttajien tukea (enemmän suosituksia kuin ehdotuksia)

Mitä *ei* suositella

- ▶ työttömyysturvan *tason*
 - ▶ alentamista / nostamista (kauttaaltaan)
 - ▶ alentamista / nostamista keston mukaan (eli aikaprofilin muutosta laskevaksi / nousevaksi)
- ▶ paikallista sopimista, tuloveron alentamista, kotitalousvähennyksen laajentamista . . .

Lopuksi

- ▶ yhtäältä oppivelvollisuuden pidentäminen ja toisaalta hyvätuloisten ikääntyneitten merkittävästi noussut elinikä puoltavat työllisyystavoitteen ikäryhmän siirtämistä 20-69 vuotiaisiin (ja ehkä 25-69 korkeakoulutukseen liittyvien tavoitteiden vuoksi)
- ▶ nuppilukumittarin rinnalle tarvitaan työtunteihin liittyvä tavoite (tunnin viikossa työskentelevä 75% 15-64-vuotiaista ei kestävyysvajetta kuro umpeen)
- ▶ *uskottavien* vaikutusarvioiden tekeminen toimenpiteistä erittäin vaikeaa
- ▶ työllisyyttä edistävien *ja* julkistaloutta vahvistavien toimenpiteitten leikkaus on (lähes) tyhjä joukko, varsinkin lyhyellä tähtäimellä
 - ▶ julkisen talouden tasapainoa voi hakea esim. työttömyysturvan tason alennuksen tai ehtojen kiristämisen kautta; vaikutus työllisyyteen epävarma
 - ▶ mahdollista että lyhyen ja pidemmän tähtäimen vaikutukset julkiseen talouteen ja työllisyyteen erilaisia (vrt. kotihoidon tuki)

Alasalmi, Juho, Busk Henna, Antti Kauhanen, Taina Leinonen, Svetlana Solovieva, Tarmo Valkonen ja Eira Viikari-Juntura (kesäkuu 2020). *Työpolitiikka ja työllisyysaste: tutkimukseen perustuvia johtopäätöksiä*. fi. Raportti 2020:33. Valtioneuvoston kanslia. URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-951-6> (viitattu 10. 06. 2020).

Busk, Henna, Markus Jäntti, Anu Järvensivu, Antti Kauhanen, Merja Kauhanen, Hanna Pesola, Anna Pärnänen, Riikka Shemeikka ja Pekka Stenholm (kesäkuu 2021). *Työllisyyden tutkijatyöryhmän raportti*. Finnish. Toim. Markus Jäntti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja (Työelämä) 2021:40. Työ- ja elinkeinoministeriö. URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-868-4>.

Matikka, Tuomas, Jarkko Harju ja Tuomas Kosonen (tammikuu 2016). *Tuloverotuksen vaikutus työn tarjontaan*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja. Valtioneuvoston kanslia. URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-210-4>.